

ÚPICE '84

festivalový zpravodaj
24. května číslo 6

dr. Josef Vinař

Divadelní divák

Dovolují si, na několika následujících řádcích, učinit několik poznámek na téma shora zmíněné. Téma ne nové, nikterak originální, ale ani téma nikterak odvěké. Krize divácké návštěvnosti pomalu postupuje naším stoletím v etapách, jejichž sudičkami jsou nejprve film a posléze televize. Krize, na níž divadlo odpovédělo větší aktivizací, jež se dá nazvat boj o diváka.

Divadlo svádělo a svádí svůj boj ve jménu vlastního smyslu. Neboť divadlo bez diváka svůj smysl ztratilo, jeho aktivita je pak zbytečná, je krokem do prázdna. Divadlo potřebuje diváka jako adresáta, jako příjemce svých slov, svého poselství, své výzvy. Divadlo potřebuje svého diváka, aby v průběhu představení jeho výzvu přijímal nebo odmítal, a tak umožňoval herci svou výzvu přesněji formulovat, silněji vyslovovat.

To je ovšem pouze příslovečná "jedna strana mince". Neboť ona druhá strana zaznívá výhrůžně: potřebuje tedy dnešní člověk vůbec divadlo? Není jeho smysl historicky vyčerpaný? Nepřežilo se divadlo? Mnohý upachtěný náborový pracovník profesionálního divadla by možná jednoznačně odpověděl, že ano, a že si jde hledat místo jinač. Mnoho lidí i z velkých kulturních center do divadla neza-
jde jak je rok dlouhý. Pro mnohého mladého člověka je disko či některé jeho formy potřebou, zatímco divadlo nikoliv atd. Tuto situaci si divadelníci uvědomují a na ni, jako na výzvu, odpovídají již zhruba 70-80 let!

Naznačme si dvojí cestu, kterou se ubírá divadlo ve svém boji o diváka, tedy vlastně ve svém úsilí o zachování své existence.

Ta první cesta byla nasnadě: vyjděme vstříc divákovi nikoliv pouze na půl cesty, ale ucházejme se o jeho přízeň lechtivými do-
teky jeho smyslů. Poskytujeme mu podívanou
na krásné paní a dívky v průsvitných robách,
které více odkrývají a vzbuzují nevidané
iluze. Dopřejme našim ženám pláč a dojetí,
zavádějme je na cesty sentimentality, snění.
Nechť se naše rodiny smějí bujarým komediím
a fraškám, kde si hlavní představitel otírá
cihlou nos!

Tato odpověď s divadlem mnoho neudělala. To, čím toto divadlo vybízelo diváka ke vstupu, to dovedl film a televize již před desetiletími a dnes se v tom jen zdokonalily. Divadlo, které se podbízelo, mohlo pouze své prostředky stupňovat a také je stupňovalo: místo lechtivých scén přišla na pořad dne nahota, místo sentimentálních příběhů příběhy plné vášně a sexu, místo lásky soulož. Krkolomnost komedií nezná míry a stává se nejspíše smutnou podívanou. Nic naplat, ať se toto divadlo tváří jakkoliv moderně - a ono se tak vsutku mnohdy tváří, bylo se vši oprávněností nazýváno divadlem mrtvolným.

Míra podbízení má své meze a člověk svůj stín ani neztrácí ani nepřekračuje. Proto musí nastat další opatření a jedním z centrálních míst divadelního provozu se stává nábořová kancelář, propagační služba a nejužnějším organizačním opatření, leckdy velmi důmyslného charakteru.

Toto divadlo podbízivosti si vychovává svého diváka ke své úrovni a vkusu, takže se divák - není-li zrovna v televizi něco zajímavého, do divadla dostavuje a milostivě na divadlo sblíží.

Mrtvolné divadlo vychovalo si jeho urozenost pana diváka a chvěje se o jeho přízeň.

A tak račte vstoupit děti dvacátého století, století Říjnové revoluce, teorie relativity, meziplanetárních letů, pracovníci od počítacích strojů, naprogramované výroby, z továren s automatizovaným provozem, s vysoce zmechanizovaných provozů zemědělské výroby, do našeho stánku můz. Nad námi právě letí sputnik do vesmíru a my usedáme na povedenou taškařici, které se ještě cestou domů budeme smát. "Táto, co jsme to viděli předvčírem v tom divadle? Ale takovou blbost, ale dost jsme se nasmáli. Jo, o nic nešlo!"

2 jednání
poroz

Dramatický odbor Alois Jirásek při Kulturním klubu ROH v Úpici se ve své tvorbě programově zabývá současnou tematikou od roku 1974. Vyzkoušel již mnohé inscenační postupy, uplatnil různou poetiku na odlišných žánrech. Hra S.O.S. zasloužilého umělce Jána Soloviče napsaná v roce 1957 a uvedená v di-

vadelní režii Zdenka Vylíčila st. je toho prozatím posledním dokladem.

Včera jsme měli možnost sledovat festivalové představení jmenované inscenace. Hned v úvodu je třeba říci, že se zájmem. Nahlédli jsme do ne zcela "zdravě" konstelované rodiny konfrontované s předem zatracovaným mládím optikou nesoucí některé znaky frašky. Tento pohled nabízí režisérovi možnost vyostření situací, kontrastnějšího rozkrytí vztahů a především uvedení jednajících postav jako určitých typů.

Režie této možnosti do značné míry využila, což přineslo zajímavý divadelní obraz, především v první polovině představení. Později byly z dramaturgického hlediska tomuto způsobu nazření reality kladeny určité překážky, hlavně pokud jde o morální obsaženou v komediálně laděném textu.

V realizaci režijní práce vyznívala pozitivně velmi přesně budovaná aranžmá jednotlivých scén, uvedení jevištně zpracovaného dialogu jednotlivých postav a využívání příležitostí k uplatnění komiky na scéně.

Herecké výkony - přestože prostředky k nim nebyly zcela sjednoceny - prckazovaly většinou značnou zralost, mladé herecké výkony prozrazovaly soudný přístup k práci a schopnost představitelů divadelně se vyjádřit. Celkově by bylo zajímavé grotesknější vyo-
stření postav vzhledem k sledovanému žánru směřujícímu k frašce.

Tomuto typu předání poměrně závažného sdělení by pomohla i větší stylizace scény a práce s jejími prvky i rekvizitami, tak jak nám to bylo napovězeno ve scéně s večeří. V základu je scéna jednoduše a koncepčně řešena, účinně pomáhá režisérovi vytvářet prostorové situace. Odkrytí světelného mostu naznačuje už při vstupu do hlediště, že půjde o stylizovanou jevištní podívanou.

Střeдеční Diskusní klub se zapsal do letošní historie seminářů velice početnou účastí. Představení hry Elektrická puma Jiřího Suchého sehrané sympatickými členy souboru z Blanska dodalo materiál k obsáhlé diskusi mezi odbornou porotou a souborem. Jak se ukázalo, nebyl úspěch inscenace získán lacině. Předcházel půlroční období dvou až tří několikahodinových zkoušek v týdnu pod pevnou rukou režiséra. Tomu samozřejmě předcházelo období shánění materiálů hudebních, režijní příprava a konzultace dramaturgického výběru s autorem. Celý soubor vystupoval skromě a vytvářel atmosféru, kterou může produkovat dobrá parta lidí, jimž o něco jde, věří sobě i svému yedoucímu, dokáží obhájit svůj názor a zároveň přijímat impulsy, rady a dovedou na ně reagovat pohotově, vtipně, s přehledem.

Milada Pacáková, předsedkyně MěV ČSŽ:

"Když jsem viděla ty výkony herců na jevišti a uvědomila si, že jim budu předávat ceny patrona, dostala jsem takovou trému, že jsem si musela potichu předříkávat celý zbytek představení to, co jim řeknu. Byli výborní, všichni hráli se zaujetím, jako kantorůku mě zaujala problematika hry, výchova v rodině. Myslím, že je to dnes opravdu potřeba řešit.

členové patronátní delegace MěV SSM

Ludvík Peterka

"Myslím si, že to bylo dobrý. Legrace i zamyšlení. Zasmáli jsme se, prostě dobrý."

Věra Ottová

"Byl to příjemně strávený večer. Nejvíce se mně líbila ta teta a babička. Ale všichni herci byli dobří. Oproti premiéře se mi zdálo dnešní představení lepší."

pro Zdeňka VYLÍČILA, režiséra domácího sou-
boru

Vaší, dá se říci specializací, je současná tvorba...

"Každý režisér má svůj oblíbený žánr. V mém případě je to současná tvorba. Tvorba, která se vyslovuje k aktuálním problémům našeho každodenního života, odkrývá motivy jednání lidí, vzájemné vztahy jednotlivce a společnosti."

Víme, že jste na Solovičově inscenaci S.O.S. již jednou pracoval...

"Před osmi lety v sousední Rtyni v Podkrkonoší a místním ochotnickým souborem. Podruhé v loňském roce zde v Úpici. Mezi těmito dvěma inscenacemi je relativně velký časový odstup a proto, a nejen proto, muselo při jejich realizaci být zákonitě použito různých inscenačních přístupů. Jejich vzájemné srovnávání je pro mne osobně velice zajímavé."

Jak dlouho jste na inscenaci pracovali?

"Jak již jste na stránkách zpravodaje uvedli, je činnost souboru značně rozsáhlá. I z tohoto důvodu bylo tentokrát nutno dobu příprav a zkoušek maximálně zkrátit a zaměřit se zejména na intenzitu naší práce. Stručně řečeno: Dva měsíce poštivě práce se třemi až čtyřmi zkouškami v týdnu."

VEREJNÁ BESEDA SE ČLENY 2. DIVADLA ZELENEČ' SE PŘEJE JEN
INSKUTECNÍ. SUŽILI SI NA SOBOTU ODPOLEDNE - PŘED SVÉ PŘEDSTAVENÍ.
! SLEDUJTE DALŠÍ INFORMACE !

TELEGRAM!

posbíráno za oponou

Milena Pletánková, náповěda:

"Jsem spokojená. Já jsem vlastně vždycky spokojená, když nemusíme prchat zadem a ujíždět na kole. Ansábl je ukázněný, poslouchají na slovo. Hlavně text..."

Zdeněk Vylíčil, st., režisér:

"No, myslím, že jindy to bylo už lepší. Ale taky už horší. Nejlepší byla náповěda. Slyšel jsem ji až na balkóně..."

Blanka Vylíčilová, představitelka Kačenkové:

"Každá repríza a každé publikum je jiné. Mám pocit, že to festivalové s námi, jak se říká, doslova dýchalo. Bála jsem se o kolegy, byla na tom zdravotně moc špatně, tak jsem snad poprvé neměla trému a hrálo se mi dobře."

OHLASY z foyeru

Anna Szepová:

"Vždycky je mi strašně líto, když dobrý herec hraje slabý text. Soubor má určitě na víc, jak dokázal před dvěma lety v Hoří z rozumu. Smekám před režisérem, asi pár nocí nespál..."

JUDr. Jaroslav Jörka:

"Pozoroval jsem odezvu v sále, lidi to brali s pusou otevřenou. Přišli se bavit a herci je báječně pobavili. Překvapil mě Ivan Pospíšil, jeho dikce a vůbec celý výkon byl velice dobrý. Odchází spokojený..."

Věra Balcarová:

"Moc se mi to líbilo. Problematika výchovy v rodině musí vždy chytit. Na čí stranu bych se na jevišti postavila? Jednoznačně k Dominikovi..."

VÍTE, ŽE ..

... náš tiskařský zázrak, Romayor 312, ze kterého denně loudíme čerstvý Zpravodaj, včera trucoval a plival šroubečky? Snad ze vzteku, že neviděl "Elektrickou pumu", bombu festivalu, kterou den před tím odjista fantastická parta z jeho rodného Blanska? Nevíme. Po kolektivní domluvě a žluté

kartě si po poledni nakonec dal říci, a tak na oslavu splněného snu kumštýřů od antiky po Úpici (100% se od publika nepodařilo vyždímat ani Neronovi a ten za "nelíbilo" házel lvům!!!) vyšel poprvé v historii festivalu VEČERNÍK...

PŘEDSTAVUJEME

Divadelní soubor Spojeného závodního klubu ROH Červený Kostelec hraje divadlo pravidelně a každoročně odvádí svému obecenství alespoň jednu inscenaci. Metoda jeho práce vychází z psychologicko-realistického herectví, o čemž se diváci v Úpici mohli přesvědčit v roce 1978 na úspěšném představení inscenace hry Aldo Nicolaje Tři na lavičce. V Kostelci sáhnou rádi po české klasice, naposledy uvedli Tylovu Tvrdohlavou ženu na velice dobré inscenační úrovni, s průkazným zaujetím pro hru a s citlivostí k předloze. Rádi si však své síly prověřují i na současných textech, hrají divadlo pro děti i s dětmi, připravují komponované programy. Mají dlouholetou tradici a pamatují na budoucnost souboru. V Úpici jim přejeme pozorného diváka a hezké tvůrčí i společenské zážitky; už proto, že to jsou sousedé.

ANKETA *diváka*

Dramatický soubor Al. Jirásek

Kulturního klubu ROH Úpice

Ján Solovič

S.O.S.

Velmi líbilo	338 hlasů
S výhradami	20 hlasů
Nelíbilo	0 hlasů

Dnes • Dnes • Dnes • Dnes

9.30	Diskusní klub v malém sále KK ROH
15.30	přijetí souboru z Červeného Kostelce předsedou MěstNV
15.45	odchod souboru od MěstNV na náměstí
16.00	přivítání souboru před městským mu- zeem
19.30	Leonid Andrejev "TEN, KTERÝ DOSTÁVÁ POLÍČKY"

Zítra • Zítra • Zítra

9.30	Diskusní klub v malém sále KK ROH
15.30	přijetí souboru z Gottwaldova předsedou MěstNV
15.45	odchod souboru od MěstNV na náměstí
16.00	přivítání souboru před městským mu- zeem
19.30	Bartolt Brecht "VÝJIMKA A PRAVIDLO"
22.00	Společenský večer v hotelu Beránek, setkání s patrony